

JAMES

Warefa'aia

Feni ne'iaa James, ei feroia fininaa fei bigi'a fi dinaa a'a ei rama'a gufuu mei Haidaa, ei rona fawawadidi tadiwe'aiaa feni ano. Ina warehanunuinaa watauda ei wareana ba i fama'aiaa fei bigi'a wagii fei apa'a ma unifanaa ei igoa fei mau tatalaia ma maumau ei rona oa a'a Christ.

Ina feroihanunuinia ba batanai fei naranara ma tatalaiaa ei rona neneraa Christ. Ana fi warewareaa ei rona pa'i watauda ma ei lomi, ei mania, rawani'a tatalaia, narafawe'ia ma bigi'a, fei rawerawe, apa'a, fihareia, mamagugua, apitaia ma lafulafua.

Fei ne'ia fimina ware ba nei pa'i bigi'a fipuinaa fei narafawe'ia.

¹ Yau James, nafii mei Haidaa mawe mei Fasu Jesus Christ.

Feni, i dinaa a'a ei hefua ma guapaloei pai, ei rona fawawadidi i dupuaa ei baua gufu:

Mafufuo i a'a hamu'ou.

Ei Awataa ma Manimania

² Ena lofuu, hamonei nara ba pa'aa manumanuu ni'eni'ea ena hamona bapa'aa watauda mau awataa

³ uaa hamona aida ba ei manimaniaa fei narafawe'iaa hamu'ou i fagipeaa fei ofasisiaa hamu'ou.

⁴ Fei ofasisiaa hamu'ou nei fapedugaa ana fei bigi'ana ba hamonei a'u ma wawanene ma ei maumau hamu'ou iwe po'aifarawani.

⁵ Nabaa nemea hamu'ou lomi apa'ana, inei i'iginaa mei Haidaa, mei i fani ua a'a minaa ei rama'a, mei lomi i narapa'aa ei tataa ro'ou. Ma nabaa nemea na i'iginia ale'ei, te, iwe to.

⁶ Ma'uaa ena na i'igai, inei we'i naranarana ma nei'aa hamamagua. Uaa hini i hamamagua, hia ale'ei ei hapaniu lama, ei na agifababasuveia fei lalarena.

⁷ Mei rama'a ale'ei, inei'awe nara ba i tonaa hepalo manumanu a'a mei Fasu;

⁸ hia rama'a fahelalagui, lomi na oafagugu a'a tamanu ina bigi'ia.

⁹ Mei lofu lomi manumanuna nei mamagugu, uaa fei gutanana na pafeai.

¹⁰ Ma'uaa mei watauda manumanuna nei'aa mamagugu, uaa fei gutanana nafafau. Uaa hia i hole ale'ei ei fotaa ei guana.

¹¹ Uaa fei halo na asi'aa fininnaa fei baua babaina ma na faholeaa ei guana; ei fotana na pasi ua ma fei fananamaiana na pedu. Ana ale'ei, mei watauda manumanuna iwe pa'ai ei ana fi bigi'aa ei bigi'ana.

¹² Ina pa'i hawegiana mei i ofasisia wagii ei manimania. Uaa ena na muaidigaa ei manimania, ipowe tonaa fei tao harenua, fei na fa'unainia mei Haidaa ba i fanaa ei rona haguia.

¹³ Ena na nomai ei manimania a'a nemea, inei'aa ware ba, "Mei Haidaa fi manimaniau." Uaa fei hafelo'a, lomi i manimaniaa mei Haidaa ma ana lomi ba hia, i maniaa nemea;

¹⁴ ma'uaa hememea i tonaa ei manimania ana wagii ei hafelo'a nunumiana, ei na fa'ere'ereia ma fasuaugania.

¹⁵ Ma nenee fei ba na udedii fei nunumiana, ipowe nomai fei hafelo'a; ma ena na nogipelao fei hafelo'a, ipowe nomai fei ma'ea.

¹⁶ Ena rawani'a lofuu, hefi'a manumanu nei'aa sifi'aa hamu'ou.

¹⁷ Minaa ei rawani'a ma fafa'araia fana, manumanu pafea, noranarai a'a mei Ama, mei na famamarai aa ei we'aiaa pumanugawe, mei lomi na filogii ale'ei ei hanunu.

¹⁸ Ina fanaa o'ou fei manufau harenua wagii fei fa'uai warea ba o'ou ale'ei rawarawa fua a'a minaa ei famamarana.

Guai ma Bigi'ia

¹⁹ Ena rawani'a lofuu, narama'aiaa feni: Minaa ei rama'a nei balabala adiaa ro'ou ma ronei'aa ware babatafa ma ana ronei'aa siba maduare,

²⁰ uaa ei sibaa ei rama'a, lomi i fanoramii fei mau wanewanea gutana, fei i nunuminia mei Haidaa.

²¹ Si'ei, hamonei di'ininaa minaa ei mau lolo ma hafelo'a, ei namina udepepesu. Ma fininaa fei maufafefanaa, hamonei tonaa fei warea, fei na faro laloo iaa hamu'ou, fei ba i fatela'anaa hamu'ou.

²² Apuna guai'uaiaa fei warea ma sifi'aa ana hamu'ou. Neneraa tamanu ina wareia.

²³ Uaa hini i guai'uaia, ma'uaa lomi na nenegia, hia ale'ei hemea rama'a na igo'uaiaa fei hanununa

²⁴ ma na fanunudigaa fei maumauna, na aunu ma ana ei na madi'inia ba batanai fei maumauna.

²⁵ Ma'uaa mei na fanunuma'aiaa fei rawani'a law, fei na alaraa ei rama'a ma na u bigi'ia ale'e'i ranimai ma lomi i madi'inaa tamanu ina guainia, ma'uaa na nenegia—i pa'i hawegiana a'a tamanu ei bigi'ana.

²⁶ Hini na nara ba hia losuia, ma'uaa lomi na wag'i'inaa fei rawerawena, ina sifi'aa anaia ma fei losuiana, lomi hanuna.

²⁷ Fei mau losuia na nunuminia mei Haidaa, mei Amaa o'ou, fei na fafa'arai ma lomi tatana i pudana, sifei ba: onei roiroinaa ei baduu lomi ama ma inaa ro'ou mawe ei pifine ma'esuabea, ei rona pa'i ei mau awataa ma abaa faloloa a'a ei hafelo'aa feni ano.

2

Nei'aa Pa'i Papa'aa Unu

¹ Ena lofuu, si'e'i ba ona narafawe'i a'a mei Fasuu o'ou Jesus Christ, mei na pa'i hawerana, inei'aa pa'i papa'aa unu.

² Uaa nabaa na wadu'ainaa humuu losuu hamu'ou nemea na pa'i gold alatai ma rawani'a susuna ma ana na wadu'ai hemea lomi manumanuna ma na waramuramu susuna

³ ma hamona fagutafarawaninaa mei na rawani ei susuna ma ware ba, "Sifeni, feni rawani'a gutanamu," ma'uaa, a'a mei lomi manumanuna hamona ware ba, "Ufalarai yena," o "Guta pafuu e'ea yeni pineu,"

⁴ nabaa ale'e'i, hamona fapapa'inaa unuu hamu'ou mei na pa'i rawani'a hawera laraa mei lomi manumanu ma ei hafelo'a bigi'aa hamu'ou na bigi'ia ba hamu'ou hafelo'a fadududu.

⁵ Guai, ena rawani'a lofuu: Haa—mei Haidaa lomi ba na rafeinaa ei lomi manumanuu ro'ou yeni ano ba neimina bauanai fei narafawe'iaa ro'ou ma ba ropowe tonaa fei haparaiana, fei nadii fa'unainia a'a ei rona hagulia?

⁶ Ma'uaa hamonafafeloaa ei lomi manumanuu ro'ou. Haa, a'a ba ei rona pa'i watauda manumanu ei rona fafeloaa hamu'ou? A'a ba ro'ou, ei rona noduginaa hamu'ou dududua?

⁷ A'a ba ro'ou, ei rona warefafeloaa fei rawani'a haraa mei hamona oafipui a'ana?

⁸ Nabaa hamonapa'aa neneraa fei law mei hapa, fei laloo fei Bu'u Apuna ba, "Haguua nemeadiai ale'eい ona hagilio," hi'i, nawe wanewane ei bigi'aa hamu'ou.

⁹ Ma'uaa, nabaa hamona fapapa'inaa unuu hamu'ou hefi'a, hamona bigifatata ma na ware fei law ba hamona barafeia.

¹⁰ Uaa hini na neneraa minaa ei law, ma'uaa na alabe a'a hepalo ua law, ana ale'eい ba ina barafeaa minaa ei law.

¹¹ Uaa mei na ware ba, "Apuna fiharo-haroipa'ai," ana mei na ware ba, "Apuna fo'afama'e." Nabaa lomi ona fiharo-haroipa'ai ma'uaa, ona fo'afama'e, yoi hemea barafeaa fei law.

¹² Ei warea ma bigi'aa hamu'ou nei fama'aia ba fei law i dududuua hamu'ou, fei na alaraa hamu'ou.

¹³ Uaa hini lomi na faloloa'inaa hefi'a, ana iwe tonaa fei dududuana, fei lomi faloloa'ia wagina. Fei faloloa'ia na muainaa fei dududu!

Fei Narafawe'ia ma ei Bigi'a

¹⁴ Ena lofuu, tamanu rawani'ana nabaa nemea na ware ba na we'i naranarana, ma'uaa lomi na bigi? Fei mau narafawe'ia ale'ei, ana i fatelapa'ia?

¹⁵ Nabaa nemea lofu o agi, lomi susuna ma hanana

¹⁶ ma nabaa nemea hamu'ou na ware ua a'ana ba, "Aunufa'a ua; gutafarawani ua ma hananafawe'i," ma'uaa lomi na roinia, tamanu rawani'ana?

¹⁷ Ana ale'ei, nabaa fei narafawe'ia ana unaia, fei lomi na nofipuimai a'a fei bigi'a, lomi hanuna.

¹⁸ Ma'uaa nemea i ware ba, "Yoi, na we'i naranaramu; ma'uaa yau, na bigifawe'i."

Fama'aiau fei we'iaa naranaramu, fei lomi na nofipuimai a'a fei bigi'a ma yau, a fama'aio fei we'iaa naranarau a'a tamanu una bigi'ia.

¹⁹ Yoi, ona aida ba na pa'i hemea ua Haidaa. Na rawani! Ei pigea, ana rona aida fei ma rona funurere.

²⁰ Mena poapoa, a fama'abatanainia a'amu ba fei narafawe'ia, fei lomi na nofipuimai a'a fei bigi'a, ana lomi hanuna?*

²¹ Mei upuu o'ou Abraham na wanewane i pudaa mei Haidaa, uaa ina fanaa mei na'una Isaac pafoo fei tawahafi na apunai, na?

²² Hamona fanunu'apa'ia ba fei narafawe'iana ma fei bigi'ana, namina fibo'ii. Ma fei bigi'ana na fama'aia ba na pa'i narafawe'iana.

²³ Ma nawepa'aa fa'uai fei ne'ia laloo fei Bu'u Apuna ba, "Abraham, na narafawe'i a'a mei Haidaa ma wagii fei, ina wanewane i pudaa mei Haidaa," ma mei Haidaa na ware ba hia, tafina.

* ^{2:20: 2:20} Hefi'a ne'ia mina ba *ana na ma'e*

²⁴ Hamona fanunu'apa'ia ba i pudaa mei Haidaa, nemea na wanewane wagii tamanu ina bigi'ia ma a'a ba fei we'iaa naranara ua.

²⁵ Ana ale'ei, mei pifinee tala Rahab, ana na wanewane a'a tamanu na bigi'ia ei i fa'opa'ainaa ei farerefaia ma alofatatalaina ro'ou a'a hepalo-diai tala.

²⁶ Fei hudi unu, nabaa lomi fei spiriti wagina, i ma'e. Ana ale'ei, fei we'iaa naranara, nabaa lomi na nofipuimai a'a fei bigi'a, lomi hanuna.

3

Famadumuinaa fei Rawerawe

¹ Ena lofuu, lomi na rawani ba watauda hamu'ou feroia, uaa hamona aida ba o'ou eni feroia, o'aa tonaa fei dududua na awatadiai.

² Uaa minaa o'ou na alabe a'a watauda manu-manu. Nabaa nemea lomi na upa'i hafelo'aa ei wareana, hia, lomi tatana ma na aweifarawani-naa minaa fei hudi ununa.

³ Ena ona fau wao poaa fei hosi sifei ba famomo'ii fei baua manulelele ba nei neneraa fei nunumiaa o'ou.

⁴ Ale'ei ei baua wa, fa'ua ba ronamina bauanai ma ei baua lalarena na fataleaa ro'ou, ma'uaa rona rapinnaa hepalo pusu'o pore ba nei neneraa fei nunumiaa mei rapi'a.

⁵ Ana ale'ei, fei rawerawe, hepalo pusu'o manu-manu a'a fei hudi unu, ma'uaa, namina rata fei mamaguguana. Narama'aia ba minaa fei podu, na hawiaa hepalo pusu'o hafi ba i gu'apedugia.

⁶ Fei rawerawe, ana hepalo hafi ma ale'ei hepalo tao hafelo'a a'a minaa fei hudi unu ma naminafafeloaa mei rama'a ma minaa ei tatalaiana na

faweguweguia. Ma fei hafi wagii fei rawerawe, noramiana i waduhero.

⁷ Watauda ei mau manulelele, manufidufidu, ata'ata ma hefi'a manumanu i lama, ei rama'a, rona fagupa'aa ro'ou

⁸ ma'uaa, lomi nemea iwe famadumuipa'aa fei rawerawe. Fei rawerawe ale'ei hemea lomi i gutafagugutoo. Ina hafelo ma na rata fei siafana.

⁹ A'a fei rawerawe, ona uduginaa mei Fasu, mei Amaa o'ou. Ma ana a'a fei rawerawe, ona umuaa ei rama'a, ei rona mamaraimai a'a fei maumau mei Haidaa.

¹⁰ Laloo hepalo ua umu na asi'amai udugia ma umua. Ena lofuu, inei'aa ale'ei.

¹¹ Haa—ana lagu'aa ladifipuimai fei ranu ma fei agi* a'a hepalo ua ranu agi'agi?

¹² Ena lofuu, fei haihai figi i fuanaa fuaa olive, o hepalo pa'apa'aa grape i fuanaa fuaa figi? Ana lomi i ladimai ranu a'a hepalo wediwedii agi.

Guapaloei Mau Apa'a

¹³ Hini na pa'i apa'ana ma na ano'anoi dupuaa hamu'ou nei fama'aia a'a fei rawani'a tatalaiana ma ei bigi'ana wagii fei panimadumuiana, fei noramiana wagii fei apa'a.

¹⁴ Ma'uaa nabaa na nanamai pudaa hamu'ou ma nara'uaiaa ana hamu'ou, apuna fa'upe'upei wagina, o suabaduinaa fei fa'uaia.

¹⁵ Fei mau apa'a ale'ei, abaa noranarai pafea, uaa manumanuu malagufu, abaa manumanuu spiriti, uaa noramiana a'a mei hani'u.

* ^{3:11: 3:11} Warea Greek ba *para'aa*; v. 14 anaa

¹⁶ Uaa, nabaa hamona pa'i fei nanamaia puda ma nara'uaiaa ana hamu'ou, ana i ude fei mau bibiyeia ma minaa ei mau hafelo'a bigi'a.

¹⁷ Ma'uaa fei apa'a noranarai pafea napa'aa fafa'arai, na fani gutafarawania, narapa'aa hefi'a, ei fafefefanaa, bauana faloloa'ia, rawani'a fua, lomi papa'aa unu ma napa'aa fa'uai.

¹⁸ Ei fawanewaneaa watola, ei rona faroaa ei mau rawani'a gutana, ropowe hufu'aa ei fuua fei wanewanea.

4

Fafefefanaa mei Haidaa

¹ Tamanu fei na fa'asi'anaa fei fisibaififo'aia ma fihareia a'a hamu'ou? Noramiana a'a ei nunumiaa hamu'ou, ei na fa'awataiaa naranaraa hamu'ou.

² Hamona nunuminaa hepalo manumanu, ma'uaa lomi ba hamowe tonia. Hamona fo'afama'e ma nanamai, ma'uaa lomi hamona topa'aa tamanu hamona nunuminia. Hamona fiharei ma fifo'ai. Lomi hamo'aa pa'i, uaa lomi hamona i'iginaa mei Haidaa.

³ Ena hamona i'igainaa hepalo manumanu, lomi hamona tonia, uaa fei pa'afii fei i'igaiaa hamu'ou na tata, hamatee na neneraa ei hafelo'a nunumiaa hamu'ou.

⁴ Hamu'ou ena lomi hamona oafagugu a'a mei Haidaa, lomi hamona aida ba fei tafiaa hamu'ou feni ano ale'ei hamo'ei falalasiaa mei Haidaa? Hini i fitafii a'a feni ano, i oanaa bidibidii unuu mei Haidaa.

⁵ Naraa hamu'ou ba lomi pa'afii ei ne'ia wagii fei Bu'u Apuna ei i ware ba na punepune fei spiriti, fei na fa'oania laloo iaa o'ou?*

⁶ Ma'uaa ina fanidimai a'a o'ou fei rawani'ana. Si'ei i ware ale'ei fei Bu'u Apuna ba:

"Mei Haidaa na fadugeaa ei rona mamagugu,
ma'uaa na fanaa fei rawani'ana a'a ei rona
fafefefani."

⁷ Si'ei, hamonei fafefenaa mei Haidaa. Ofadugaa mei hani'u ma i faraua a'a hamu'ou.

⁸ Nofarafi'ilao a'a mei Haidaa ma ana i nofarafi'imai a'a hamu'ou. Ena hafelo'a, huwenna panii hamu'ou, fesufafa'arainaa ei naranaraa hamu'ou, hamu'ou ena rama'a fahelalagui.

⁹ Faloloa'i, aiawasusu ma ai'ai. Filoginaa ei fafadia dinaa aiawasusua ma fei ni'eni'eara hamu'ou nei dinaa fawawadua.

¹⁰ Fafefefanaa mei Haidaa ma iwe taufa'ugaa hamu'ou.

¹¹ Ena lofuu, apuna fiwiwitoia. Hini i ware-fafeloaa mei lofuna o narafafelo a'ana, hanuna ale'ei ba na warefafeloaa fei law ma narafafelo wagina. Nabaa hamona narafafelo a'a fei law, abaa hamona nenegia, ma'uaa ale'ei ba hamona nara ba fei law na tata.

¹² Ina pa'i hemea ua Fanaa Law ma Fadududu, mei na hawia ba i fatelapa'i ma fanima'aa rama'a. Ma'uaa yoi hini ba o nara ba na tata mei gufumu?

Apuna Mamagugua a'a Tamanu ba i Nomai

¹³ Hamonei guai, hamu'ou ena hamona ware ba, "Wagiieni o narani o'aa dinaa a'a fei gufu fei, o

* **4:5: 4:5** O, i ware ba mei Haidaa na punepune ma nunuminaa fei spiriti, fei ina fa'oania laloo iaa o'ou; o i ware ba fei spiriti, fei ina fa'oania laloo iaa o'ou na punepune ma nunumiai

fena gufu fena ma guta yena ale'ei heai igisimasi
ma bigitoo mugoo po'i."

¹⁴ Uaa lomi hamona aida ba tamanu iwe nomai
narani. Batanai fei gutanaa hamu'ou? Hamu'ou
ale'ei pasiaa hau, fei i nomai ma lare'apa'ai ua.

¹⁵ Agia, hamonei ware ba, "Nabaa nunumiaa
mei Fasu o'aa gutabigi'aa feni, o fei."

¹⁶ Ma'uaa e'eni hamona famamagugui ma
fa'agu'agui. Minaa ei mau mamagugua ale'ei,
na hafelo.

¹⁷ Si'ei, hini na apa'aa hefaa rawani'a bigi'a ba
nei bigi'ia ma lomi na bigi'ia, ina tata.

5

Warefa'aia a'a ei Rona Pa'i Watauda Manu-manu

¹ Guaifarawani hamu'ou ena hamona pa'i
watauda manumanu. Aiwasusu ma ai'ai,
uaa ifi nomai a'a hamu'ou fei hafelo'a.

² Ei watauda manumanuu hamu'ou na wanudii
ma ei susuu hamu'ou na roro'ia pugo'a.

³ Ei gold ma silver hamona pa'i i po'ai. Fei
po'aiaa guapaloei, i uniaa hamu'ou ma hunugaa
dupuu hamu'ou ale'ei gu'aa hafi. Hamona
baubauhafelo a'a watauda manumanu laloo
ei a'apoo arewaa.

⁴ Ma'aia! Fei ba lomi hamona fani pono'aa ei
rona'o robaiaa ei pe'ihapee hamu'ou ale'ei hepalo
manumanu i dududuua hamu'ou. Ei aigaa ei
hufu'a naree pa'aa adiaa mei Fasu, mei Faufaua.

⁵ Hamona guta pafuu watauda manumanu yeni
malagufu ma farawaninaa ana hamu'ou. Hamona
fagipeaa ana hamu'ou ale'ei rona fagipeaa

ei manulelele wagii fei arewaa ro'aa moro'aa ro'ou.*

⁶ Hamona dududu ma fo'afama'eaa eilomi rona tata ma ana lomi rona fadugeaa hamu'ou.

Fawiwi'aia Wagii fei Fi'ia

⁷ Si'ei, ena lofuu, hamonei fawiwi'ai nopa'alo fei noramiaa mei Fasu. Narama'aia ba mei bigibigi'aa pe'ihape, na gutafawiwi'ai nopa'alo fei au hufu'aa ma ei au maunu.

⁸ Hamu'ou anaa, hamonei fawiwi'ai ma ofafau-fau, uaa fei noramiaa mei Fasu na rafi'i.

⁹ Apuna fibaba'ui, ena lofuu, o hamo'aa tonaa dududua. Mei fadududua na u a'a fei gigei!

¹⁰ Ena lofuu, narama'aiaa fei mau fawiwi'aiaa ei mamama'a, ei rona to fi'ia uaa rona u'ugaa fei haraa mei Fasu.

¹¹ O'ouna aidadii ba na pa'i hawegia a'a ei rona ofasisia. Hamona guaidigia ba batanai fei ofasisiaa Job ma hamona fanunudigaa tamanu nawe bigi'ia a'ana mei Fasu. Namina bauanai fei faloloa'ia ma fei farawaniaa mei Fasu.

¹² Wagii minaa ei, ena lofuu, apuna fa'unai a'a hepalo haraa pafea o yeni malagufu o hitanidiae. Ware ua ba "Hi'i" o "Lomi". Uaa nabaa hamona bigi'ia ale'ei, hamo'aa pa'aa aree hamu'ou.

Lafulafu Fininaa Narafawe'ia

¹³ Hini hamu'ou na pa'i awatana? Inei lafulafu. Hini na ni'eni'e? Inei laugi'uduginaa mei Fasu.

¹⁴ Hini hamu'ou na funu? Inei lala'aa ei bauaniciaa fei losuu ba roneimii lafulafu a'ana ma igi pao pafona wagii fei haraa mei Fasu.

* 5:5: 5:5 O, fei arewaa hananaa

15 Ma fei lafulafua fininaa fei we'iaa naranara iwe farawaninaa mei funua. Mei Fasu, ipowe fa'asi'ania ma nabaa na pa'i hafelo'ana, ana i futoia.

16 Si'ei, hamonei wareaa ei hafelo'aa hamu'ou a'a hememea hamu'ou ma lafulafunaa hememea hamu'ou ba hamopowe rawani. Fei lafulafuaa hemea wanewanea rama'a na pa'i faufauna ma ipa'aa bigi.

17 Elijah, hia ana rama'a ale'eni o'ou. Ina i'igifawe'i ba nei'aa ropa fei maunu ma lomi na ropagio yeni pu laloo oduai ma hesuwi igisimasi.

18 Ma ina lafulafudiai ma na ropa ma na habe manumanu yeni malagufu.

19 Ena lofuuu, nabaa nemea hamu'ou na tata-laidi'ininaa tamanu na fa'uai ma nemeadiai na taufahadiwe'idinia,

20 hamonei nonominaa feni: Hini na taufa-hadiwe'idinaa hemei na tata, ina fatelaia a'a fei ma'ea ma hawainaata watauda ei hafelo'a.

**Wuvulu Manufau Fi'ugaia
The New Testament in the Wuvalu-Aua Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Wuvalu-Aua long
Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wuvalu-Aua

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

fa91fc57-dbb6-5be2-bed0-2ae5e341066c